

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

V súlade s § 11 odsek 2 písmeno d) zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov predkladáme Zastupiteľstvu TSK Vyhodnotenie plnenia príjmov a čerpania výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja za I. polrok 2025.

II. Osobitná časť

Trenčiansky samosprávny kraj v súlade s Opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky z 12.12.2022 č. MF/014454/2022-36, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre obce, vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové a príspevkové organizácie v znení Opatrenia č. MF/014915/2023-361 a v zmysle Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 5. decembra 2007 č. MF/25755/2007-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto predkladania účtovnej závierky pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších zmien, zostavil finančné výkazy za I. polrok 2025. Ich súčasťou je aj výkaz o plnení rozpočtu a o plnení vybraných finančných ukazovateľov. Na základe uvedených výkazov bolo spracované Vyhodnotenie plnenia príjmov a čerpania výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja za I. polrok 2025 v členení na textovú a tabuľkovú časť.

V rámci hodnotenia I. polroka 2025 je nevyhnutné konštatovať, že hospodárenie Trenčianskeho samosprávneho kraja ako celku prebiehalo v zložitej ekonomickej situácii v krajine, ktorá vyústila do potreby zavedenia plánovanej konsolidácie verejných financií. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami štátneho rozpočtu bol mimoriadne vysoký už v roku 2023, keď prekročil šesť miliárd eur, čo je takmer 4,9 % slovenského ročného hrubého domáceho produktu (ďalej „HDP“), navyše sa predpokladalo, že deficit za rok 2024 bude pravdepodobne ešte vyšší, a to na úrovni 5,6 až 6 % HDP. Vo väzbe na tieto skutočnosti sa aktuálny rok 2025 a niekoľko nasledujúcich rokov mali nieť v znamení potrebného ozdravovania verejných financií. V dôsledku snahy o medziročné zníženie celkového deficitu prostredníctvom zavedenia rôznych konsolidačných opatrení, ako sú napr. zníženie podielu samospráv na výnose dane z príjmov fyzických osôb pre obce zo 70 % na 55,1 % a pre samosprávne kraje z 30 % na 29,5 %, úprava dane z pridanej hodnoty (ďalej „DPH“), zavedenie novej dane z finančných transakcií, zdanenie veľkých firiem, zvýšenie stropov pri sociálnych odvodoch vysokoprájmových zamestnancov, pomalšia valorizácia vo verejnom sektore a pod., sa odhadovalo, že slovenská ekonomika bude mierne pod svojim potenciálom. Inflácia bude poháňaná nielen viacerými konsolidačnými opatreniami, ale aj ukončením energopomoci v podobe nárastu regulovaných cien plynu a tepla. Predpokladalo sa, že v dôsledku týchto faktorov dosiahne v roku 2025 tempo rastu na úrovni približne 5 %. Naproti tomu zostane trh práce v pomerne dobrej kondícii. Aj napriek avizovanému znižovaniu zamestnanosti vo verejnom sektore a pomalšej valorizácii platov sa odhadovalo, že miera nezamestnanosti bude oscilovať okolo úrovne 5,2 %. Stimuly do ekonomiky, ktorej rast sa v roku 2025 odhaduje

na 2 %, by mali prichádzať najmä z predpokladaného rýchlejšieho čerpania prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti a v druhej polovici roka aj zo strany exportu podporeného oneskoreným prebudením svetovej ekonomiky. Nie všetky vyššie spomínané odhady sa v roku 2025 stali skutočnosťou. V mesiaci jún 2025 Ministerstvo financií Slovenskej republiky a rovnako aj Rada pre rozpočtovú zodpovednosť pomerne výrazne revidovali nadol svoje očakávania o raste ekonomiky na najbližšie obdobie z dôvodov zhoršenia vývoja zahraničného prostredia, nárastu globálnej neistoty a aj tvrdšieho dopadu prebiehajúcej konsolidácie na našu ekonomiku. Po novom sa očakáva, že rast ekonomiky v roku 2025 dosiahne len 1,4 %.

Plnenie príjmov a čerpanie výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja k 30.6.2025 možno v skratke zhrnúť nasledovne:

Bežné príjmy Trenčianskeho samosprávneho kraja boli vzhľadom na nepriaznivú ekonomickú situáciu v krajine plánované s minimálnym medziročným nárastom na úrovni 219 530 209,00 eur. Stimuly do ekonomiky, ktorej rast sa pri kreovaní rozpočtu v septembri 2024 odhadoval na 2 %, mali prichádzať najmä z predpokladaného rýchlejšieho čerpania prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti a v druhej polovici roka aj zo strany exportu podporeného oneskoreným prebudením svetovej ekonomiky. K termínu hodnoteného obdobia sa podarilo naplniť takto postavený plán bežných príjmov v celkovom objeme 108 006 231,09 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 49,20 % a pokles v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o takmer 1 399 tis. eur. Zásluhu na tejto skutočnosti mali hlavná kategória 100 - Daňové príjmy, určená na triedenie výnosu dane z príjmov fyzických osôb ako rozhodujúceho zdroja financovania potrieb regiónu a hlavná kategória 300 Granty a transfery, určená na triedenie účelovo určených prostriedkov prijatých zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy na úseku Vzdelávania a účelovo určených prostriedkov prijatých v rámci verejnej správy zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ v podobe poskytnutých zálohových platieb na implementáciu neinvestičných projektov či v podobe refundácie oprávnených výdavkov vynaložených v minulom období pri realizácii projektov z vlastných zdrojov. Kým rozhodujúca hlavná kategória 100 zaznamenala v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka medziročný nárast len v zanedbateľnom objeme približne 73 tis. eur, v hlavnej kategórii 300 išlo o medziročný pokles na úrovni približne 2 214 tis. eur. K odhadovanému rýchlejšiemu čerpaniu prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti SR tak nedošlo. Dôvodom mimoriadne nízkeho percenta plnenia bola nepripravenosť Plánu obnovy a odolnosti SR na zmenu sadzby dane z pridanej hodnoty ako jedného z mnohých konsolidačných opatrení, prijatých začiatkom roka v snahe o postupné ozdravenie verejných financií. V niektorých prípadoch až viac ako 6 mesačné meškanie spracovania žiadostí o platbu a na to nadväzujúce neprimerane meškajúce úhrady priamo súviseli so skutočnosťou, že zmena sadzby dane z pridanej hodnoty sa nepremietla do riadiacej dokumentácie Plánu obnovy a odolnosti SR včas, jednotliví vykonávatelia neboli v priebehu prvých mesiacov roka schopní vyriešiť vzniknutú situáciu uzatvorením dodatkov k zmluvám o poskytnutí príspevku mechanizmu. O nič lepšie výsledky však nedosiahla ani hlavná kategória 200 Nedaňové príjmy, kde vykázaný medziročný nárast v úhrnnom objeme približne 742 tis. eur bol zo 64 %, t. j. v hodnotovom vyjadrení 473 tis. eur dosiahnutý na Úrade TSK, a to len z titulu vrátenia nezúčtovaných finančných prostriedkov partnerom projektu Hornonitrianske bane Prievidza, a. s., v spolupráci s ktorým realizuje Trenčiansky samosprávny kraj v rámci Fondu na spravodlivú transformáciu spoločný projekt pod názvom „Podpora zamestnatel'nosti v regióne horná Nitra II“. Tieto prostriedky boli postúpené vo výdavkovej

časti rozpočtu riadiacemu orgánu Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Medziročné zvýšenie nedaňových príjmov vo zvyšnom objeme 269 tis. eur bolo zaznamenané u rozpočtových organizácií na úseku Sociálneho zabezpečenia a súviselo s prijatím nového všeobecne záväzného nariadenia, ktoré viedlo na úseku Sociálneho zabezpečenia k navýšeniu úhrad za poskytované sociálne služby. Zároveň to boli aj zvýšené úhrady za poskytovanú komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť hradenú na základe verejného zdravotného poistenia, keď do skupiny piatich zariadení pribudli v rozpočtovom roku ďalšie tri pri súbežnej zmene výšky úhrady za poistenca.

Kapitálové príjmy boli k 30.6.2025 plnené vo výške 2 090 231,52 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje len 3,99 % z rozpočtovanej sumy 52 446 280,00 eur. Súčasťou kapitálových príjmov je hlavná kategória 200 Nedaňové príjmy a hlavná kategória 300 Granty a transfery. Vyššie plnenie príjmov sa v rámci hodnoteného obdobia nepodarilo dosiahnuť ani v jednej z nich. V minulom období priaznivo hodnotený podiel hlavnej kategórie 200 – Nedaňové príjmy a v rámci nej predovšetkým príjem z predaja kapitálových aktív a príjem z predaja pozemkov zaznamenal úroveň plnenia 5,14 %. Rovnako rozhodujúca hlavná kategória 300 – Granty a transfery, v ktorej sú zahrnuté všetky plánované projektové aktivity Trenčianskeho samosprávneho kraja v rámci nového 4. programového obdobia 2021-2027, zaznamenala podobne ako v minulom období veľmi nízke percento plnenia, a to na úrovni 3,95 %, čo v hodnotovom vyjadrení predstavuje 2 017 988,08 eur. Na nenapĺňanie príjmovej, a tým aj výdavkovej časti rozpočtu, týkajúcej sa implementácie projektov financovaných zo zdrojov Európskych štrukturálnych investičných fondov a štátneho rozpočtu mala vplyv už spomínaná nepripravenosť Plánu obnovy a odolnosti SR na zmenu sadzby dane z pridanej hodnoty ako jedného z mnohých konsolidačných opatrení, prijatých začiatkom roka v snahe o postupné ozdravenie verejných financií.

Bežné výdavky boli k 30.6.2025 čerpané vo výške 105 882 301,18 eur, čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 50,73 % z rozpočtovaného objemu 208 720 409,00 eur a nárast oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka približne o 3 685 tis. eur. Išlo na jednej strane o plánovaný medziročný nárast bežných výdavkov, ktorý bol predmetom schvaľovacieho procesu v rámci predkladania Návrhu Rozpočtu TSK na roky 2025-2027 a súvisel:

- s povinnosťou Trenčianskeho samosprávneho kraja vyplatiť zamestnancom Úradu TSK a zamestnancom všetkých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK vo výplatnom termíne za mesiac máj 2025 jednorazovú odmenu vo výške 800,00 eur, a to v zmysle Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- so smerovaním vyššieho objemu finančných prostriedkov na zabezpečenie regionálnej autobusovej dopravy v súvislosti s medziročným nárastom výdavkov na priame mzdy, ako aj v súvislosti s medziročným nárastom cien pohonných hmôt a cien za poskytované služby (opravy, prenájmy, poistenie vozidiel a pod.).

Nárast bežných výdavkov oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka súvisel zároveň aj s čerpaním medziročne vyššieho objemu finančných prostriedkov určených na prenesený výkon štátnej správy na úseku Vzdelávania a v posledných rokoch rastúcim objemom bežných výdavkov na úseku Sociálneho zabezpečenia, krytých vlastnými príjmami zariadení sociálnych služieb v podobe úhrad za poskytovanú ošetrovateľskú starostlivosť.

Trenčiansky samosprávny kraj čerpal kapitálové výdavky k 30.6.2025 v objeme 9 265 645,58 eur, čo predstavuje 10,81 % z rozpočtovanej sumy 85 674 497,00 eur, a medziročný pokles takmer o 3 700 tis. eur. Z toho:

a/ čerpanie výdavkov na realizáciu investičných projektov implementovaných Trenčianskym samosprávnym krajom v rámci európskych štrukturálnych fondov dosiahlo objem čerpania 5 187 305,30 eur, čo predstavuje 7,23 % zo sumy 71 747 687,00 eur plánovanej pre rok 2025 a medziročný pokles takmer o 3 901 tis. eur a

b/ čerpanie výdavkov na realizáciu investičných akcií Úradu TSK a OvZP dosiahlo objem 4 078 340,28 eur, čo predstavuje 29,28 % z rozpočtovanej sumy 13 926 810,00 eur a nárast oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka takmer o 201 tis. eur. Objemovo najviac finančných prostriedkov bolo preinvestovaných na úseku Vzdelávania a Sociálneho zabezpečenia. Na úseku Vzdelávania bolo z úhrnného objemu čerpaných kapitálových výdavkov, t. j. z objemu 2 515 tis. eur až 61 %, v hodnotovom vyjadrení približne 1 544 tis. eur smerovaných na realizáciu projektov realizovaných priamo organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK v rámci výzvy vyhlásenej Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky pod názvom „Debarierizácia budov/odstránenie architektonických bariér väčších stredných škôl“, financovanej z Plánu obnovy a odolnosti. Cieľom je zlepšenie podmienok na realizáciu kvalitného vzdelávacieho procesu aj pre študentov so zdravotným handicapom. Prioritou na úseku Vzdelávania zostáva aj naďalej rekonštrukcia budovy Obchodnej akadémie Milana Hodžu v Trenčíne. Z celkového objemu prostriedkov plánovaných na tento účel v rozpočtovom roku 2025, t. j. z objemu takmer 745 tis. eur bolo k termínu hodnoteného obdobia preinvestovaných spolu 266 tis. eur. Na úseku Sociálneho zabezpečenia bolo z úhrnného objemu čerpaných kapitálových výdavkov na realizáciu investičných akcií, t. j. z objemu 1 212 tis. eur až 80 %, v hodnotovom vyjadrení takmer 970 tis. eur smerovaných na riešenie protipožiarnej ochrany v sociálnom zariadení CSS – Chmelinec, a to v podobe kompletnej prístavby nového evakuačného schodiska, nových káblových rozvodov pre evakuačný a hasiaci požiarny systém vrátane inštalácie koncových prvkov, osadenia nových okien a dverí s požadovanou požiarou odolnosťou. Ide o rozsiahlu investíciu, ktorá je pokračovaním realizačných prác započatých ešte v roku 2024. V rozpočtovom roku 2025 je pre tento účel vyčlenený objem prostriedkov vo výške približne 2 097 tis. eur.

Súčasťou Rozpočtu TSK na roky 2025-2027 boli v zmysle § 10 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov VÚC. Plnenie príjmových finančných operácií a čerpanie výdavkových finančných operácií Trenčianskeho samosprávneho kraja k 30.6.2025 možno v skratke zhrnúť nasledovne:

Príjmové finančné operácie boli k 30.6.2025 plnené v objeme 30 010 241,11 eur, z toho objem približne 13 649 tis. eur tvorili zostatky prostriedkov z predchádzajúcich rokov, objem 14 639 tis. eur predstavoval výšku zrealizovaných prevodov prostriedkov z peňažných fondov a napokon to boli finančné zábezpeky od uchádzačov obchodných verejných súťaží, prijaté v celkovom objeme približne 1 722 tis. eur.

Výdavkové finančné operácie boli k 30.6.2025 čerpané v objeme 3 002 372,96 eur, z toho objemovo najviac finančných prostriedkov vo výške takmer 1 548 tis. eur bolo určených na splatenie tuzemskej istiny a istiny zahraničnej finančnej inštitúcií, objem 35

tis. eur predstavoval finančný vklad Trenčianskeho samosprávneho kraja do majetku inej právnickej osoby a napokon to boli finančné zábezpeky od uchádzačov obchodných verejných súťaží, vrátene v celkovom objeme približne 1 419 tis. eur.

Trenčiansky samosprávny kraj zabezpečil v I. polroku 2025 v súlade so zákonom č.302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov všetky samosprávne funkcie vyplývajúce z kompetencií vyšších územných celkov.

